Ч. 226 Неділя 8 (20) жовтня 1895. Рік V.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8

Письма приймають ся лиш франковані

Рукописи звертають ся лиш на окреме жаданє і за вложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Газети Львівскої“.

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Старостваx на провінциї:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року зр. 1·20
за чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року зр. 2·70
на чверть року зр. 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

Наша політика.

(Образки і характеристики повиборові).

3.

Співолюбиві Русини.

Річ діє ся у Франциї. Ба нї, то република, але нехай деинде, н. пр. в Німеччинї або хоч би й нашій державі от н. пр. не кажемо вже в Чехії або на Угорщині, але хоч би де в Тироли, Зальцбурзї або де в иншім якімсь краю. Улицею іде громада людай, зложена з кільканадесять чоловіка. Нараз вибігає против тих людий якийсь голодранець з буком в руках і з криком кидає ся на них. Сцена цікава. Просимо собі добре уявити сей образ. Як думаете, хто кого перепудив ся? Очевидно, що той голодранець не перепудив ся громади, коли кинув ся на ню з буком. А то ж чому, коли він сам один а їх так богато? — Може тому, що він пяний, а може з розуму зійшов. В однім і другім случаю він чоловік небезпечний. Як же гадаете, що зробила та громада людий? У власній обороні зловила голодранця, зробила его нешкідливим і віддала в безпечні руки.

Подібна сцена ділялась при виборах в Жидачеві, з тою лиш ріжницею, що там ціла громада перепудилась одного чоловіка. — Ба, обізвесь на то якийсь жидачівский виборець, коли там стояв жандарм! Та що з того? Коли стояв і видів, як було, то й посьвідчить, а коли его обовязком було пильнувати порядку, то таки зараз треба було єму віддати в руки того чоловіка. — А як би він не хотів его взяти в свою опіку? — Мусить! А як нї, то самим зробити того чоловіка у власній обороні нешкідливим. Преці богато дасть одному раду. — А коли жандарм не позволить? — Мусить, коли сам не хотів чи не міг станути в обороні загрожених. — А коли він таки не схоче, а то вже найвисша пора іти до голосованя і нема часу правувати ся з жандармом і дерти ся з голодранцем? — Ну, то хиба лишити жандарма а голодранця брати з собою. — А як жандарм не позволить брати, бо скаже, що то насильство і загрозить арештованем? — Ну, то взяти і жандарма. — А як жандарм не дасть ся і буде стріляти? — Ну, то лишити жандарма з голодранцем і втікати, бо один або другий готов ще кого забити. — А що буде з виборами? — Того вже не знаємо.

Тут бачите така сама історня як в приказці о чоловіці, що мав перевозити в маленькім човенци вовка, козу і капусту. Повезе капусту, то вовк з'їсть козу, повезе вовка, то коза з'їсть капусту. Але як повезе козу, то чей вовк капусти не з'їсть...

Виходить з того, що можна всему дати якось ради, коли чоловік піде до голови по розуму, навіть і агітациї виборчій і якому небудь голодранцеви з буком.

Та вже поволи й ми учимо ся якими способами переводити вибір любого собі кандидата. На Угорщині, коли Мадяр іде до виборів, то бере з собою „фокош“ (топорець); ну, то й не диввиця, бо у Мадяра горяча кров, він їсть солонину з паприкою і па вино. У Русина инша вдача, Русин співолюбивий, то іде до виборів зі співом на устах. У кождого бачите своя тактика виборча. Хибаж сьпів і музика не доказували чудес? Таже кажуть, що був якийсь Орфей, такий музика, що як заграв, то аж каміне танцювало, а звістно також, що як жиди, не нинїшні, але давні, прийшли під місто Єрихон і заграли в труби, та зараз всі мури міста завалили ся. У нас люди труб не уживають, грають більше в дудку, тож в двох місцях в Калуши і Стрию, впали аранжери акциї виборчої на гадку заставити людий співати; мабуть чи не гадала так само „Народна Рада“; що коли засьпіває яка сотка людий, то буде так сильний голос, що его почують не то вже в сали виборчій, але аж у Відни. Виборці ішли отже до голосованя співаючи.

Просимо тепер представити собі той образ, як іде містом громада людий і співає, та ще й повідкривавши голови. Як би так в той час з'явив ся в місті якийсь чужий чоловік, не з нашого краю, погадав би, що то іде якась процесия, або що то богомольці ідуть на відпуст, тим більше, що попереду ступають і сьвященики. То-ж то би той чоловік витріщив очи, як би єму сказали, що то виборці ідуть вибирати посла і співом додають собі відваги!

Ну, оригінальної тактики взялись у нас люди при послідних виборах, але чей і переконали ся, що вже найвисша пора змінити всяку практиковану доси тактику, а взятись до такої, котрій не станула би на перешкоді нїяка агітация. Ми представляємо собі річ так: Чому би менї, свобідному горожанинови у свобідній державі, не вільно було так голосувати, як я хочу? Може мій голос, котрий маю віддати при комісиї, комусь й несподобав би ся; але то мене нїчого не обходить. Впрочім, щоби нікого не дразнити, я й не кажу нікому, на кого хочу голосувати, а менї на чолї чей не виписане і я мого кандидата; іду собі спокійно, не чіпаю нікого і мене ніхто не чіпить; віддаю свій голос і ціла історня скінчена. Ко-

---

3)

Ревматизм або гостець і ліки від него.

(Конець).

Иншим родом ревматизму єсть ревматизм мушкуловий. Що суть мушкули знаємо вже з попередного. Для доповненя мусимо ще тут сказати, що місцями межи мушкулами, особливо там, де би мушкули і стегна підчас руху могли терти ся об себе знаходять ся мішочки зі слизом, котрі підмащують мушкули і тим способом улекшають їх рух. Також і то треба ще сказати, що в поодиноких волоконцях мушкулових, в тій масі яка в них знаходить ся, єсть білковате твориво, зване міозиною. Коли мушкул спочиває, то міозина єсть плинна, коли він стягає ся, то міозина на якийсь час і потрохи в нім гусне, віби скипає ся, як уварений білок. По смерти чоловіка гусне і скипає ся міозина у всіх мушкулах і єсть причиною того, що труп закостеніє.

Щоби мушкули були здорові і робили добру службу, треба щоби їх відживвляла здорова кров і щоби була відповідна зміна межи їх роботою а спочинком. Коли мушкули через довший час спочивають, то зачинають вянути і схнути а поодинокі волокна їх заміняють ся в товщ і мушкули тратять тогди свою силу. При деяких тяжких недугах н. пр. в тифусї мушкули стають восковаті, але коли чоловік прийде до здоровля, то й мушкули станугь знову здорові. Найчастїйшою недугою мушкулів єсть запалене від якогось удару, здушеня, скалїченя і т. д. або ревматизм.

Ревматизм мушкулів дає ся тим пізнати, що в мушкулах чути якийсь такий біль як би в них щось рвало ся або як би в болючім місци натягали ся і мали розірвати ся якісь жили. Болюче місце не єсть анї опухнене, анї не більше тепле як проча часть тїла та й шкіра не єсть червона. Коли дістане ся такого ревматизму н. пр. в руку або у вязи, то чоловік не може свобідно рушити рукою або вязами, бо зараз чує страшенний біль. Нераз чує ся біль лиш тогди, коли порушити н. пр. рукою лиш в якусь одну сторону; у всї инші сторони можна порушати а чоловік болю не чує. Причина того в тім, що ревматизм взяв ся лиш того мушкулу, котрий робить службу лиш при тім однім руху. Ревматизм мушкуловий або держить ся одного мушкула, або переходить з одного місця на друге, в однім мушкулі щезає, в другім робить біль. Найчастїйше находить ревматизм на слідуючі мушкули: на мушкули лопаткові, в карку і шиї. Коли ревматизм возьме ся карку і шиї з обох сторін, то недужий не може головою рушити, мусить єї заєдно просто держати; коли-ж лиш з одного боку, то недужому викривить голову на один бік. Часто можна також дістати ревматизму в межеберних мушкулах; тогди приходить ся недужому дуже трудно віддихати і він може дістати легко запаленя блони реберної, котрою виложені ребра із середини. Причиною ревматизму мушкулового може бути перестуда і вогкість, від чого дістаєсь помежи мушкули або вкриваючі їх блони одробинка якої материї і робить ревматичний біль.

Так зване „підвіянє“ єсть то ревматизм тих мушкулів, що суть на крижах і плечах і т. зв. мушкулів ядвичних, котрі знаходять ся з боку в тім місци, де суть нирки. Причиною підвіяня може бути або дійстно підвіянє, значить ся, чоловік був в крижах спочений, а нараз підвіяв его студений воздух, або він двигнув щось тяжкого і там десь розірвало ся якесь волокно в мушкулі. Чоловік тогди або не може зігнути ся, або коли его підвіянє захопило зігненого, не може випростувати ся, бо чує страшенний біль в крижах.

Ревматизм мушкуловий може бути острий, значить ся, приходить нагло, триває досить коротко і чоловік борзо подужає. Лиш часом лишають ся по нїм в мушкулах тверді місця, ґузи ревматичні, котрі роблять тогди біль, коли случайно дотичний мушкул порушить ся. Але острий ревматизм може часом перейти в хронїчний і стати ся причиною того, що дотичний мушкул зовсїм усхне. Коли то стане ся н. пр. де на нозї або на руцї, в такім мушкулї, що порушає ту часть тїла, то чоловік вже не може тогди рушити рукою або ногою

ли-б так кождий виборець зробив, то й не було би ніякої агітациї, вибори відбувались би як найзаконнійше в сьвіті. Ва, але до того треба усвідомити виборців, треба так їх просьвітити і научити, щоби они знали для чого вибирають, на що і кого мають вибирати. Не зі спів, а з розумом і з почутєм горожаньского і народного обовязку мусять приступати виборці до голосованя. Коли так змінимо тактику нашу при виборах, коли кождий наш виборець буде ступати сам і сьвідомо до голосованя, а не в громаді з другими, котру зберe кандидат або який его приятель, як би з обави, щоби хто не переловив сего або того виборця, тогди й результат вибору буде инакший.

Допись.

З Бережанщини.

Хвальна Редакцие! Позаяк „Діло“ не помістило доси мого спростованя дописи дра Чайковского, прошу о ласкаве поміщене в інтересі правди того спростованя, котре дословно так було подане до „Діла“:

На основі §. 19 з. п. упрашаю уклінно о поміщене слідуючого спростованя дописи п. з.: „З Бережан“, підписаної др. Чайковским в ч. 214 з дня 25 вересня 1895 р.

Неправдою есть, що о. Кордуба завязував комітет виборчий і то під наказом з гори. О. Кордуба вступив лиш до комітету і то під условієм, коли в комітеті не буде пустої галасливости, тому і напасти на о. Кордубу безосновні. Комітет був наслідком громадскої органiзациї в Бережанах, що поставила собі за ціль позитивну працю на внутр, а використуване всього, що дасть ся використати на вні для добра народного. Др. Чайковский з самого початку став в опозициї до тої органiзациї і лишив ся на дальше в ній, тому не може бути і мови о впливах п. Барвіньского на се, „що-б Чайковского лишити в опозициї“. В лист такого змісту від п. Барвіньского я не вірю, бо коли-б такий лист був, то др. Чайковский міг би его видіти хиба під найбільшою дискрецию, а я знов сумніваюсь, що др. Чайковский і в найбільшім розгорі виборчім був би здібним зломити обовязок чести. Не може бути й мови о кермованю комітетом через Митрополита, хиба може о стілько, о скілько о. Пюрко згодив ся на нашу пропозицию і просьбу кандидувати у нас, подавши условє, що Митрополит ему позволить, а в Бережанщині не знайде ся чоловік, що мав би шанси перейти.

Неправдою і то, що на комітеті опозицийнім запала ухвала, що-б ставити селянина; там запала ухвала що до переведеня фузиї комітетів обох, трома голосами против двох.

Неправдою, що корпорация духовна дала почин до фузиї комітетів; внесене вийшло від о. Лепкого, голови комітету опозицийного, котрий і провід комітету приняв на то, щоби довести до згоди Русинів в Бережанах або не допустити до крайного роздору. Внесене в такій формі натрафило на опір голови нашого комітету, котрий, видко, ліпше знав людий бережаньских і дра Чайковского, як ми всї, і видко, не помиляв ся; а що вкінци згодив ся на внесене моеї ничтожности, що-б вибрати чотирох мужів, аби фузию перевели. Вибір впрочім чотирох мужів уважаю лиш за форму по заявленях оо. Лепкого, Дудровича і Мосори, членів опозицийного комітету. Підсуване тому конклюзий о. Кордубі не правдиве і не під властивою адресою.

Неправдиве описане зборів передвиборчих і самих виборів. Дня 18-го вересня 1895 р., на поклик дра Чайковского з'явилось лиш 9 виборців, з котрих 6 заявилось за о. Пюрком, 2 за Савчуком, а Лисакіевский за всіма трема; він і конче наставав на то, що-б Савчука ставити.

Поставлене Савчука на кандидата було ділом дитинячого упору др. Чайковского, що звиняв ся тым, що мае наказ такий з гори. Статистика голосів правдиво подана в дописи, але цілком мильно подана статистика голосованя.

Річ мала ся в дійстности так: На Пюрка голосувало: 11 сьвящеників, війтів числом 7, прочі виборці селяни, з виімком одного жида. На Шелїского голосували: міста і місточка 43 голосів, 9 посесорів, 20 війтів, збаламучених урядниками поза плечима старости з жандармами, судовими возними, по части (а може і всї) перекуплених горстка звичайних запроданців і виіци виборці, ночувавші на кватирах др. Чайковского і Савчука на его виразний наказ, голосно сказаний перед будинком старостве, а давші собі незвичайну волю в галасованю на „ксьондзів“. — На Савчука голосували: Городище, Плотича з своїм парохом о. Крижановским що на прохід не терпить народовців, та в цїли побиваня їх вивчив ся цїлого „Страхопуда“ на память і Мечищів. Конклюзиї тому вельми фальшиві. Коли-б не роздор — вибір Пюрка певний. Правда о. Онишкевич не приїхав до нашого комітету, звиняючись обложною хоробою.

Неправда, що о. Кордуба давав запевненя, що буде голосувати на Шелїского в разі тіснійших виборів, бо така можливість (Савчук-Шелїский) виключена була опінією вже вперед.

Чи хто з наших агітував в той спосіб, що Савчук сидїв в криміналї, не знаю, але се на певно твердю, що він не давав жадних ґваранций, що буде підпирати інтерес селяньский і руский, а др. Чайковский знав се на певно, що кандидатура не можлива. Що Савчук ходив по селах то правда; але що ночию мусїв перемикати ся перед селянами, а чейже і то звістно др. Чайковскому; а вже то неправда, що его витали радо, яко суспендованого війта. Чи політика п. Барвіньского пустила слабонькі коріньці, не берусь судити, але що політика, ведена дром Чайковским на власну руку збанкротувала, показали події передвічеві, а ще наглядніше покаже будучність, в виду того, що громада бережаньска завязалась уже кріпко під проводом Гавдиди і о. Кордуби — в сей час по виборах при участи всїх 50 виборців.

Справоздане то чи там спростоване писав я з великою прикростию, задля того, що мусїв в мисли переходити на ново всьо то, що ми пережили тутки паленїючи з сорому за власних людий. Я сповнив однак обовязок правди.

Вибодів, дня 11 жовтня 1895.

Петро Богачевский
секретар комітету виборчого.

Перегляд політичний.

Як з Відня доносять до Hlas-у Narod-а, клюб послів хорватско-словіньских збере ся в найблизших днях, щоби ухвалити, що всї члени того клюбу приступають знов до клюбу консервативного. Над сею справою раджено вже по обнятю урядованя провізоричним кабінетом ґр. Кільмансеґа. Однако тогди домагали ся Словінцї безуслівного повороту до клюбу ґр. Гогенварта, а посли хорватскі бажали, щоби рішене справи відложити на пізнійше.

З Загреба доносять, що судия слїдчий переслухав вже 70 студентів, котрі брали участь в уличних забуренях. З тих задержано в слїдчій вязници 30. Підбурював до забурень студент Радіч, котрий вже давнійше був з університету видалений за демонстрациї.

і кажемо н. пр. „рука ему усхла“. Не есть то отже параліж, лиш наслідок мушкулового ревматизму. Звичайно не кінчить ся тогди на однім мушкулї, лиш один усихае за другим. Причиною того усиханя мушкулів есть ще й якась инша недуга хребтова; однакож докладної причини еї не знати. Недуга починаесь звичайно тим, що ні з сего ні з того, або може від якогось великого перестудженя, зачинае усихати великий палець в руцї або й малий, і то в самій пущі; чоловік не чуе ніякого болю, але видить, що палець поволи слабне. Недуга переносить ся відтак на дальші мушкули і обнимае цїлу руку аж по плече і наконець зовсім усихае. На щастє ся недуга не есть дуже часта і здаесь, що она есть у деяких людий більше вже з роду, бо були цілі поколїня, в котрих одній части родини усихали руки. Ліку від сеї недуги нема; можна еї що найбільше спинити електризованем, котре иноді треба продовжати й цїлими роками.

Ліки від мушкулового ревматизму суть подібні як і від тамтих родів ревматизму. Передовсїм треба занедужавшу часть тїла держати тепло, обложити або обвинути ватою або фланелею, натирати спіритусом гірчичним або мурашковим, або навіть приложити плястер з гірчиці. В случаях, де нема таких ліків під рукою, добре есть розмастити болюче місце оливою або й чистим смальцем, бо розходить ся при тім не так о саму масть, як о розмащуване і треба лиш, щоби рука по тїлї легко ходила. Осторожне розтиране болючого місця вздовж мушкулів робить значну пільгу. На підвіяне добре есть приложити плястер з гірчиці або майок (везикаторию, масть, котру можна дістати в аптицї). Дуже добру прислугу роблять також теплі купелї і горяча пара. В лазни треба собі казати пустити з кітла горячу пару на болюче місце, але треба зважати, щоби не зливати ся студеною водою, лиш літною. Також добре есть поставити на болюче місце кілька сухих баньок. То однакож повинен робити чоловік, котрий на тім знае ся, який цирулик, бо ті, що не уміють ставити сухих баньок, можуть наробити більше лиха, як помочи. Звістно, що у нас по селах ставлять баньки або горнята баби. Така баба возьме перше ліпше горнятко, вложить в него трохи прядива, запалить і прикладае недужому не питаючи, де і як; може часом не лиш попечи тїло, але ще й иншим способом зашкодити. До сухих баньок уживають маленьких скляночок мов чарочки, огрівають в них воздух запаленим спіритусом і так прикладають до тїла. Они мають значінє, що стягають кров в одно місце і тим способом роблять зміну в кружению крови в болючім тїлї. Сухими називають їх длятого, що давнійше протинано ще й тїло і стягано ними кров та уживано замість пявок. Нині вже того не роблять.

Від ревматизму мушкулового уживають нині до мащеня з дуже добрим успіхом масти, котру роблять з іхтиолю, вазелїни і лянолїни (2 ґрами іхтиолю, 10 ґр. білої вазелїни і відповідну скількість лїнолїни до того, щоби була густа масть). Найважнїйшим в сій масти есть і х т и о л ь. Есть то олій з передпотопових закамечілих риб. Коло Зафельд в Тироли знаходить ся богато такого каміня, котре як здаесь, повстало з риб, а котре есть значно чутке (бітумічне). З него випражують дуже смердячий олій, нагадуючий троха нафту, котрий мае в собі богато сїрки і задлятого уживае ся яко лік. Лянолїна знову есть то жовтава маса нїби якась товщ, котру дістае ся при чищеню вовни, а котра мае то свойство, що втягае в себе богато води, не псуе ся на воздусї так як инша товщ, а входить глубоко в тїло. Вазелїна наконець есть то мінеральна товщ, котра робить ся з ропи нафтової. Мастию з іхтиолю мастить ся болюче місце звичайно раз на день.

Яко внутрішних ліків від ревматизму мушкулового уживае ся також антипірини, а ще ліпше саліпірини.

До ревматизму зачисляють звичайно також т. зв. ґіхт або подаґру, дуже погану недугу, котрої набавляють ся звичайно богатші люди, що їдять богато мясних страв, пють богато вина і пива та жиють в розпустї. Бідні люди мають свій ревматизм, богаті — ґіхт. Однакож і бідні люди можуть недужати на ґіхт, особливо тогди коли мали богатих предків, бо ті лишають їм его в спадщинї. Ґіхту дістають переважно мужчини сильної будови тїла, що жиють в розпустї, а дістають его по найбільшій части у віцї від 30 до 60 літ. Ґіхт мае свою причину в попсованю приладу травленя в наслїдок чого т. зв. квас мочевий не відходить з мочию зовсїм з тїла, лиш остае ся в нім і з кровою вхсдить аж в сустави. Від того квасу мочевого, котрий найчастїйше дістае ся до великого пальця в нозї і до других пальців робить ся осад в суставних хруставках і в тїлї доокола суставу, а з того настае такий біль, як коли-б хтось вертїв тїло або колов в него. Осад з квасу мочевого бувае нераз так великий, що з него в тїлї недужого роблять ся ґузи, котрі тиснуть на сусїдні мушкули і нерви та викликують згаданий біль. Місце болюче бувае при ґіхтї значно опухле, здуте аж

З Куби надійшла вість, що ґенерал ворохобників Мачео, о котрім вже два рази доношено, що погиб, побив в пятигодинній завязтій битві Ішпанців під Лїнарес на горі Маґота. З Ішпанців погибло 5 офіцирів і 380 вояків. Крім того єсть 10 офіцирів ранених і богато вояків.

Новинки.

Львів дня 19 жовтня 1895.

— **Є. В. Цїсар** дарував погорільцям громади Вишатич 1000 зр. підмоги.

— **З львівскої епархії.** Презенту одержали оо.: Як. Сїнгалевич з Руди на Романів, Сев. Наконечний на Збараж старий — О. Мих. Яцковскій іменований префектом духовної семинариї у Львові.

— **Холєра.** Стан холери в краю з дня 17 жовтня так представляє ся: В повітї чортківскім в Скородинцях занедужала одна особа. — В повітї Каменецкім в Радехові лишила ся з попереднього дня в лїченю одна особа, занедужало 6, виздоровіла одна, померли дві, лишило ся в лїченю 4. — В повітї сокальскім в Бишові була попереднього дня одна недужа особа, занедужали дві, остало в лїченю 3 особи. — В повітї тернопільскім в Буцневі лишила ся в лїченю одна особа; в Острові єсть в лїченю одна особа; в Тернополи остає дальше в лїченю 6 осіб.— В повітї теребовельскім в Янові лишила ся в лїченю дальше одна особа; в Малові остали в лїченю три особи; в Рiздвянах лишило ся з попереднього дня троє недужих, померла одна особа, лїчить ся 2; в Струсові лишили ся три особи недужі, померла одна, лишило ся дві; в Варваринцях остали з попереднього дня дві особи, виздоровіла одна, в лїченю остала одна. Разом лишило ся з попереднього дня 22 особи, занедужало 9, виздоровіли дві, померло 4, остає в лїченю 25.

— **Траґічна смерть.** Слухатель медицини Мартин Буртан занедужав кілька лїт тому на помішане розуму і жив від того часу у своїх родичів селян в Кінечові, мисленецкого повіта. Дня 19 вересня с. р. підпалив недужий стодолу своїх родичів і погиб в огни.

— **Вовки на Буковинї.** З буковиньских гір доходять вісти про появу вовків. Вже минувшого тижня — як ми о тім писали — стрітив гаєвий гр. пр. релїґійного фонду в лїсї коло Францталю чотирох вовків і уратував своє житє лише тим, що вискочив на високе дерево і там перебув цїлу ніч. Зраня вовки повтїкали, але гаєвий стратив зі страху мову і посивів цїлковито. — Тепер знов доносять, що вовки вкрали ся в череду ґурагуморского селянина Михайла Шугана і роздерли 18 овець. Для охорони перед тими небезпечними гостями, що сего року так завчасу появили ся між буковиньским населенєм, зарядять власти лови па вовків.

— **Против американьских товариств обезпечень.** Віденьска часопись Der Versicherungsfreund присьвятила довгу статю справі відобраня концесиї американьскому товариству обезпечень на житє Mutual в нїмецкій державі, зазначуючи, що американьскі товариства асекурацийні Equitable i New-York гже давнїйше стратили концесиї в пімецкій державі з причини надужить, які в їх манїпуляциї викрито. Згадана часопись остерігає перед американьскими товариствами, котрі сподїваючись, що їх днї вже і в Австриї почислені, горячково старають ся придбати як найбільше число обезпечень.

— **З житя пауків.** Знаменитий анґлїйский природознавець, Джон Лебок, славний зі своїх дослїдів над комахами, видав сими днями свої помічення над пауками. Він перевів цїлий ряд дослїдів над пажерливостию тих правдивих розбишаків в звірячім сьвітї та важив совістно скількість корму, яку ті комахи на день зуживають. Показало ся, що пауки належать до найпажерливійших сотворінь на сьвітї. Щоби читатель міг мати о тім точне поняте, обчислив Лебок, кілько чоловік розмірно до ваги свого тїла повинен би з'їсти, щоби під тим взглядом дорівнати паукови. Показало ся, що чоловік хотячи дійти до того, мусів би з'їсти на добу: два воли, тринайцять овець, десять добре викормлених безрог і чотири бочки риб.

— **Ограничене льотерийної гри.** До тепер можна в Австриї грати в льотерию на угорскі тягненя в Будї, Германштадтї і Темешварі, а ризико перебрало австрийске правительство, значить коли граючий виграв, то платило австрийске, а не угорске правительство, але також зиск припадав австрийскому правительству. Так само вільно в Угорщинї грати на льотериї пр. у Відни, Львові і т. д. Отже від 1 сїчня 1896 можна буде в Австриї грати лише на 10 австрийских льотериях, а в Угорщинї лише на згаданих трьох льотериях.

— **Лев XIII. яко знаменитий грач в шахи.** Оден з найзнатнїйших грачів в шахи не брав участи в сегорічнім шаховім турнірі в Гастінґє, однак слїдив з найбільшим занятем грані там партиї; тим грачем є Папа Лев XIII. Один римский сьвященик о. Ґвілїя єсть звичайно противником Папи, а то вже від 32 лїт. Коли кардинал Печі засїв на папскім престолї, переніс ся о. Ґвілїя до Риму і одержав тут стале мешканє у Ватиканї. Він рівнож знаменитий грач, однак при тім так палкої вдачі, що Папа має нераз нагоду при грі в шахи сказати свому партнерови малу проповідь о чеснотї володїти над собою.

— **Відкопи грецкі.** Грецке товариство археольоґічне відкрило на взгірях старинної Елевзиї, відданої від Атин о кілька миль, цїнні скарби старинних памятників. В сих днях добули з добре захованої гробницї попри кістяку жінки множество золотих, срібрних і бронзових перстенїв, нараменників і заушниць прехорошого виробу, около 70 урн з теракоти, два триніжки і малу порцелянову статуетку богинї Ізиди. Тепер вже річ цїлком певна, що звістні містериї Елевзиньскі були обрядом релїґійним, занятим у Єгиптян. Всї нові відкопані добутки зложено в атеньскім музею народнім.

— **Небезпечности при уживаню содової води.** Вода содова є безперечно напитком і здоровим і дуже пожаданим там, де нема погожої води кирничної. Але до виробленя єї мусить бути ужита або чиста вода жерельна або дистильована; відтак прирядн, уживані до єї виробленя, мусять бути добрі і докладно робити свою роботу; наконець сифони мають бути чисті, а проводи металеві при сифонах не повинні легко оксидувати. В противнім разї лучає ся, що можна з содової води тяжко розболїти. Отсе недавно зайшло в Опаві кілька случаїв отроєня і показало ся, що причиною була содова вода, в котрій знаходив ся арсен, а знатоки орекли, що дістав ся він до води при фабрикациї.

Штука, наука і лїтература.

— **„Зорі“ ч. 19** містить: Докінчене новелї Осипа Маковея „Весняні бурі“; — дальшу часть „Нових поетичних творів Степана Руданьского“; — докінчене історичної повісти Л. Старицкого „Облога Буші“; — стих В. І. Масляка „Нехай буде, як бувало!“; — продовжене драми Карпенка-Карого „Чабан“; — Павла Граба переклади з росийских поетів;— докінчене оповіданя Гр. Коваленка „Чудодїйна криниця“; — продовжене розвідки Івана Копача „Огляд поеми Т. Г. Шевченка п. з. „Сон“ (з р. 1844)“; — початок статї Н. Сумцова в перекладї Василя Лукича „Коломийки“; — вкінци оповістки і критичні замітки, хроніку і бібліоґрафію. Ілюстраций містить то число „Зорі“ три, а то: портрет М. Драгоманова, „Гуцули з Вижницї на Буковинї“ і „Гончарі на торзї в Жидачеві“.

Телеграми.

Відень 19 жовтня. Мінїстер торговлї скликає зелїзничу Раду на осінну сесию на день 6 падолиста.

Будапешт 19 жовтня. Мадярскі студенти на зборах висказали обурене студентам в Загребі за демонстрациї против Угорщини.

Константинополь 19 жовтня. З урядового жерела доносять, що Порта згодила ся на допущене християн до публичних урядів.

За редакцию відповідає: **Адам Креховецкий**.

сьвітить ся і темно червоне. Найчастїйше дістає ся ґіхт в ноги і звідси его назва подаґра; ґіхт в руках зве ся хіраґра, а ґіхт в колїнї — ґонаґра.

Ґіхт буває острий, з горячкою і тягне ся тиждень або й дві недїлї. Хронїчний ґіхт тягне ся кілька і кільканайцять лїт, буває звичайно слабший і без горячки. Він проявляє ся найчастїйше з першої весни і в осени. Буває ще й тайний ґіхт, котрий прокидаєсь в цїлім тїлї.

Перша поміч в ґіхтї єсть така: Недужий мусить зараз положити ся, коли дістане болю, а ногу н. пр. треба трохи піднести, намастити добре оливою, або яким иншим товщем болюче місце і обвинути ватою. При ґіхтї треба їсти мало і головно ті страви, як зупи на водї, огородовина, сушеницї і т. д. Для зменшеня великих болїв дають лїкарі морфіну — порошок, котрий виробляє ся з головок маку і має то свойство, що відбирає нервам чутливість і насилає на чоловіка сон. Однакож єсть то дуже сильна отруя, з котрої вже десята часть ґрама може чоловікови пошкодити, довести до пораженя і смерти. В найновійших часах придумали на ґіхт дуже добрий лїк званий піперацином. Єсть то білий порошок зовсїм нешкідливий, котрий не має майже нїякого смаку, а у водї розпускає ся дуже легко. Піперацина має то свойство, що розпускає квас мочевий і осади з него. Піперацину беруть недужі по ґрамови на день в той спосіб, що дають єї до фляшки содової води і випивають.

Однакож як против ґіхту так і против всїлякого рода ревматизму не богато поможуть лїки, коли чоловік не буде стеріг ся тих причин, що викликують згадані недуги. Як стерегти ся ґіхту, показують нам вже самі причини, з котрих він бере ся: не треба жити в розпустї і живити ся відповідно. Від ревматизму можна устеречи ся насамперед тим, коли буде ся привзичаювати тїло до зношеня студени і вогкости, але з другої сторони треба й на то зважити, щоби споченому не остуджувати ся нагло на вітрі або на продуві. В студеній, а вогкій порі треба убирати ся тепло; не убирати на себе сьвіжо випраного і ще вогкого біля; по готелях не лягати у вогку постіль; не спати хоч би й лїтом на дворі на земли. При вибираню помешканя треба добре зважати на то, щоби оно було сухе і положене до сонця. По перемокненю треба зараз сухо перебрати ся, а по перемерзненю випити чого теплого н. пр. чаю. Хто має ревматизм повинен на то зважати, щоби не мив ся студеною водою, анї в студеній водї не купав ся; навіть в лазни не треба уживати студеної води.

Наконець мусимо ще дещо згадати про т. зв. тайні і універсальні лїки, захвалювані на всїлякі недуги, а головно на ревматизм. До недавна, ба ще й нинї допитують ся наші селяни за „пілером“ — лїком, котрий під назвою Pain Expeller (пен експелер) виробляє фабрика Ріхтера в Рудолштадтї в Нїмеччинї; єсть то мішанина тинктури з перцюги (паприки), спіритусу і амоняку. Лїк той не помагає нїчого, а треба за фляшинку заплатити 1 зр. 20 кр., хоч він варт що найбільше 25 кр. Лїк сей тепер у нас заказаний, а замість него фабрикують тепер в Празї тинктури з паприки, котра так само до нїчого. Від підвіяня продають т. зв. „електричну воду“, фляшинку по 40 кр. Єсть то чиста вода закрашена на жовто — чисте обманьство! Хитрі фабриканти користають з нещастя людий та з їх несьвідомости або темноти і видурюють за пусті річи великі гроші.

ІНСЕРАТИ.

З друкарнї В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.